

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXXXVIII. ad annum MCCCCXL.

Parisiis, 1644

Translatio Concilii Ferrara Florentiam. Eugenius episcopus servus
servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15490

vinculos vos omnes eodem vinculo caritatis, aliis verbis exasperare vos nolo; sed tantum rogo vt habeamus respectum ad veritatem, & remoueamus de animis nostris quae possent tollere cognitionem veritatis, & eam totis sensibus amplectamur.

AND. Hora iam 23. pulsauerat, ingressa 24. cunctis frigore, inedia, attentione agitatis, finis extitit collocutionis diei illius.

Num. II.

Et his impositus est quaestioni propositae verbalis additionis finis: & vt ad processionis dubium conuerterentur patres, ordinatum extitit. Sed quia fuerat pestis suspicio, ne increbrescentibus caloribus aestatis proximae inficeretur sacer coetus, conclusione facta de Concilio Florentiam transferendo, ad Florentinum Concilium processionis materia est dilata: sicque in cathedrali Ferrariensi ecclesia ordine, modove, quo in oecumenici Concilii declaratione conuenerant, summo pontifice, Latinis Graecorumve patribus cum eorum imperatore praesentibus, infirmitate patriarcha absente, legitimo tamen destinato mandato, decretum est, Concilium de Ferrariensi ciuitate ad ciuitatem Florentinam, Graecis annuentibus, esse translatum. Decreti autem translationis verba per dominum Antonium Portugallensem episcopum in generali sessione lecta, fuerunt haec.

TRANSLATIO CONCILII FERRARIA FLORENTIAM.

*Eugenius episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam
rei memoriam.*

DECET oecumenici Concilii locum, ad quem viri electi ex toto Christiano orbe conueniunt, in quo inter alia hominibus necessaria hoc potissimum sit, aeris salubritas, ne ob infecti aeris contagionem pestiferam, quam cuncti naturaliter timent, fugiunt & metuunt, hi qui in Concilio praesentes sunt, abire inde, re infecta, compellantur, absentes vero illuc accedere recusent. Expedit profecto eos qui ad res arduas in Synodis pertractandas confluunt, omni alia cura, omnique timore vacuos esse, vt rebus publicis quietius liberiusve intendant. Opta-

ANNO
CHRISTI
1438.

uissimus idem ipsum vniuersale Concilium, quod in hac inchoauimus ciuitate, apud eandem continuare, & in ea perfectam occidentalium & orientalium ecclesiarum vniouem consummare feliciter, & ibi finem optatum imponere, vbi initium dedimus. Et quamquam cum pestis autumnno proximo hanc urbem affligeret, a plerisque instantia fieret, vt Synodus ipsa ad locum transferretur non infectum: quia tamen, sicut assolet, adueniente hieme, illa prorsus sperabatur cessare, vsque ad hunc diem dilatum extitit. Cum vero illa in dies perseueret, timeaturque verisimiliter proximo vere atque æstate vehementius inualescere, omnes iudicant consuluntque non modo vtile, sed necessarium fore, vt ad alium hoc morbo liberum confestim migrandum sit locum.

Quocirca ex hac & nonnullis aliis rationabilibus causis, consentientibus carissimo filio nostro Ioanne Palæologo Romæorum imperatore, & venerabili fratre nostro Iosepho patriarcha Constantinopolitano, sacro approbante Concilio, ipsam œcumenicam seu vniuersalem Synodum ab hac ciuitate Ferrariensi ad ciuitatem Florentinam, omnibus manifeste liberam, securam, pacificam & quietam, aerisque salubritate lætantem, & ad quam inter Tyrrenum Hadriaticumque mare optime sitam, ab orientibus & occidentalibus commode accedi potest, harum serie, in nomine sanctæ Trinitatis Patris & Filii & Spiritus sancti, exnunc transferimus, & translata esse decernimus, cum his plenis securitatibus & saluisconductibus, quos initio huius sacri Concilii præbuimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ translationis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum apostolorum eius Petri & Pauli se nouerit incursum.

Datum Ferrariæ in sessione publica in ecclesia maiori solenniter celebrata, anno incarnationis dominicæ 1438. quarto Idus Ianuarii, pontificatus nostri anno 8.

AND. Hac igitur in translatione nostram diei huius historiam, noua id suadente materia, terminabimus, ad diem alium redituri, quo Florentiæ catholicis disputationibus declarata commemorabimus. Vale.

Concil. Tom. 33.

Pp ij

LVD. Et tu vale : in crastinum , oro , hoc in loco iuxta promissa conuenias.

AND. Fiet : iterum vale.

LVD. Felix i carissime frater.

Antequam reliqua ex Andrea prosequamur , opportune hic iuxta temporis ordinem epistolas Eugenii , quibus principes hortabatur ad Concilium , inserendas duximus.

Eugenius , &c. Carissimo in Christo filio Henrico regi Daciae illustri salutem.

Num. III.

CVM varia nobis multiplicisque semper haecenus incubuerint sollicitudines ad commissum desuper officium pastoralis curae gregis dominici debite exequendum, magna & omni ex parte laudabilis sollicitudo est visa circa rem vnionis orientalis ecclesiae cum ecclesia occidentali, quae pro Dei miseratione nostris temporibus est oblata: ad quam tractandam, ut dudum iam feliciter cepimus, vnionem, ac ipso Domino & Deo nostro propitio obtinendam, totis animi & corporis viribus properamus. Et licet multos haecenus in ea re perpeffi fuerimus labores, pluribus tamen antea mensibus immixta laboribus ipsis multa ob superuenientem in ciuitate Ferrariensi pestem subiuiimus etiam mortis pericula, quam ingentem ac continuo inualescentem, multis ac pene omnibus in eo loco pro œcumenico Concilio existentibus, locum alium propter hoc desiderantibus, ea ratione inclinare superfedimus, ut si forte per hiemis aduentum, ut verisimile erat, ea cessaret pestis, inchoatam huiusmodi vnionem orientalis ecclesiae in loco, ubi cœpta fuerat, ad optatum finem perduceremus.

Cum vero ea pestis per ipsam hiemem, ut antea, perseveraret, nullique amodo dubium videretur, quin per ver & æstatem continuo inualesceret; ne tantum & diebus nostris incomparabile bonum ex huiusmodi morbo pestis interciperet, aut aliquo modo turbari posset, & liberum esset omnibus pro Dei gloria in hoc œcumenico Concilio in vinea Domini sabaoth collaborandi nobiscum, vtriusque occidentalis & orientalis ecclesiae accedente consensu, inde sacrum œcumenicum Concilium (prout ex copia translationis, quam hic mittimus interclusam, vide-

ANNO
CHRISTI
1438.

re poteris) transtulimus ad ciuitatem Florentinam, locum quidem ad id idoneum, & semper alias, quoties de ipso futuro Concilio tractatum fuit, nominatum, tamquam omnibus nationibus & populis, vt audiebamus, valde gratum.

Ea autem translatione facta, & cedulis de nostro & Romanæ curiæ discessu, ex more, publico in loco affixis, iter ingressi, tandem duce Domino ipsam Florentinam ciuitatem præfenti die applicuimus, vbi magna cum cleri & populi alacritate suscepti fuimus. Quod tuæ celsitudini ad gaudium facimus notum, eandem in Domino exhortantes, vt postquam cœptum pridem pro dicta vnione orientalis ecclesiæ, aliisque maximis in Dei ecclesia bonis operibus, Concilium œcumenicum, auctore Deo, est in loco salubri, tuto, libero, & omnibus populis nationibusque grato, tuos oratores ad id mittere, ac prælatos in tuis dominiis constitutos, vt veniant, hortari velis, ne per tuam excellentiam aliquo modo desit, quin vtriusque ecclesiæ vnio cum ceteris sanctis operibus inchoatis feliciter perficiatur. Datum Florentiæ anno incarnationis dominicæ 1438. &c.

Similiter scriptum est regi Scotiæ; Ludouico comiti Palatino Rheni & duci^a Bauariæ; marchioni Brandeburgensi, duci Saxonæ, Moguntinensi, Coloniensi, Treuirenfi, archiepiscopis.

De ingressu Græcorum in ciuitatem Florentiæ.

AND. Quamuis ad constitutum locum festinus aduenirem, tua me sollicitudo præuenit.

LVD. Quæ pridie audiuimus, vt præambula notionis Spiritus, magis sensum concitarunt quam fouerunt. Erant meo sensu fidei non multum opportuna,^b data notione processus Spiritus sancti, vt plurimum concitatus ex pristinae diei sermonibus, vt sequentia audirem, ad locum constitutum auide redii, vt fastidium additionis, non diuinum sed positium ius (vt tuo vtar vocabulo) continens, in gaudium conuertamus, referas, oro, pollicitæ rei progressum.

AND. Florentiæ cum summus pontifex maximus, im-

^a In cell. 41. Conc. Constantiens. sic citato legitur: Dilectum filium & nobilem virum Ludouicum ducem Bauariæ & comitem Palatinum Rheni. Num. IV.

^b Data notione spirationis ex Patre & Filio tamquam ab vno principio, superflua videbatur questio additionis Filioque, ad solum ius positium pertinens.

perator & patriarcha, Latinorum Græcorumve patres aduenissent, disputationum constituerunt progressum.

LVD. Oro, ante disputationum certamina, vt referas, quo ordine recepti sunt Græci. Scio Florentinos ciues in his receptionibus, vt appareant, curiosos.

AND. Patriarcha, duobus ex cardinalibus, domino de Columna & domino Firmiano, alias sanctæ Mariæ in Via lata, diaconibus cardinalibus obuiam extra portam euntibus, cum prælatorum multorum comitiua in ciuitate ductus, domum sociatus est. Præuenit in veniendo imperatorem. Florentinos hoc speciale eo die fecisse conspectum est, quod pro tunc officiales, quos dominos vocant, ad sedile quoddam ante eorum palatium descenderunt, expectaruntque quousque patriarcha transiens ad eos aduenerit: quo adueniente surgentibus, interprete Leonardo Aretino domini eorum cancellario, in Græco plurima dixere: quo abeunte, palatium ingressi sunt. Nulla adfuerunt spectacula, cum festus dies non fuerit. nam scitis gentes illas festo in die iucundissimas, diebus vero aliis exercitio indefesso vacare. Sed quia imperator die festo aduenerat, ac Dominico carnispriuii ciuitatem ingressus est, magnum apparatus fecerant, & hominum ac mulierum concursus per stratas singulas. Potissime namque ciuitatis illius exhibitio, est ornatarum dominarum & virorum, vt me melius noscis: pluuia tamen spectaculi pompam abstulit. Venit namque ex insperato, quam primum limina ciuitatis imperator ingressus est, pluuia tam grandis, vt receptui se qualibet pompa dederit: quinimo viarum constitutus ordo, nimborum turbine, seruatus non extitit, sed breuiori celeriorive calle domum perductus est. Et quod mirandum magis extitit, quam primum limina domus ingressus est, cessauit pluuia. Aduenerunt & cardinales omnes ad portam ciuitatis, qui eum cum turbine illo plurimum madefacti domum associarunt. Domini ciuitatis ad portam ciuitatis pedites aduenere, eidemque per eorum cancellarium Leonardum Aretinum multa dixere, quibus gratissimum eius aduentum recipere commemorarunt: pluuia hac impediante, nullum habitum est ex nouitate spectaculum.

Ordinatum est, vt disputationes progressum accipe-

ANNO
CHRISTI
1458.

rent: Græcis tamen volentibus particularem quamdam conuentionem, facta est, antequam in publicum prodirent: de qua & mentionem non facerem, cum publica tantum gesta adscribere disposuerim. Sed quia præambulum extitit publicarum referendarum disputationum, de ea verba faciam. Petiti sunt 40. ex nostris, & ex Græcis totidem, vt ad certum venirent colloquium: continientibusque cunctis in palatio apostolico secreto in conuentu, summo pontifice, imperatore, octuaginta aliis, dominus sanctæ Sabinæ, sancti Angeli cognominatus, hæc in medium protulit.

CARD.^a Viri fratres, hæcenus multa dicta sunt: videtur admodum superuacuum in his insistere, sed veniendum ad processionis Spiritus declarandam doctrinam. Imperator vero respondit, quod arbitrabatur aliquod medium esse inuentum, sed per deuentum ad disputationem processionis Spiritus sancti, non intendit a prima recedere. Cui per reuerendissimum dominum responsum est, quod omni tempore, si de qua re in ea dubitauerint, eisdem plenissime satisfiet: conueneruntque vt 2. Martii fieret conuentio publica.

^a Hanc allocutionem cardinalis facit 1. scilicet Florentiæ habitam Græcus scriptor scilicet 17.

NOTÆ AD DECIMAM QVARTAM
COLLATIONEM.

¹ *[Concilii.]* Concilii Calchedonensis actione 5. alias 6. his verbis: *Diffinit sancta Synodus, alteram fidem nulli licere proferre, aut conscribere vel componere, aut sentire, aut alias docere: eos autem qui audent componere fidem alteram, aut proferre, aut docere, aut tradere alterum symbolum, &c.* Eadem sunt verba sextæ Synodi actione 18. quæ & magis ponderat hic Ephesius, quæ sic se habent: *Diffinimus aliam fidem nulli licere proferre aut conscribere, componere aut sapere, vel etiam aliter docere.*

² *[Prohibitionem.]* Nimirum symbolum Constantinopolitanum factum fuerat ante Concilium Ephesinum, & sic ante prohibitionem. Quæ responsio non soluit argumentum. Etenim ultra ea quæ dixit cardinalis, cum Concilium Ephesinum prohibeat omne aliud symbolum præter Nicænum, si prohibitio tendit etiam ad verba addita, quamuis vera, sequeretur quod prohiberet etiam Constantinopolitanum.

³ *[Sexti Concilii.]* Actione 18. Qui vero præsumpserit fidem alteram componere, vel proferre, vel docere, vel tradere aliud symbolum volentibus conuerti; aut qui nouitatem vocis vel sermonis adinuen-